

Јелена Љубинковић

СВЕТ ОКО НАС 1

Уџбеник за први разред основне школе

СВЕТ ОКО НАС 1

Уџбеник за први разред основне школе

Ауторка

Јелена Љубинковић

Илустрације

Иван Шаиновић, Боривоје Грбић, Александар Обрадовић, Shutterstock

Илустрација на насловној страни

Немања Ристић

Рецензенткиње

проф. др Невена Буђевац, Учитељски факултет, Универзитет у Београду

мр Мирјана Лончаревић, ОШ „Свети Сава“, Суботица

Милена Костадиновић, ОШ „Јанко Веселиновић“, Београд

Гордана Којић, ОШ „Младост“, Вршац

**ВУЛКАН
ЗНАЊЕ**

Издавач

Вулкан издаваштво

Вулкан знање

Господара Вучића 245

Београд

www.vulkanznanje.rs

За издавача

Мирослав Јосиповић, Ненад Атанасковић, Саша Петковић

Директорка

Нада Осмајић

Главна уредница

Марина Обрадовић

Уредништво

Вулкан знање

Лектура

Маја Бањац Кесић

Коректура

Редакција Вулкан знања

Ликовни уредник

Предраг Ивановић

Графичко обликовање

Предраг Ивановић, Ана Јовановић, Славица Добросављевић

Дизајн корица

Слободан Стојичић

Штампа

Вулкан штампарија д. о. о., Београд

Министарство просвете Републике Србије
одобрilo је овај уџбеник за употребу у
школама на основу решења број:
650-02-00309/2022-07 од 21.11.2022. године.

САДРЖАЈ

Водич кроз уџбеник	4
---------------------------------	---

ЈА И ДРУГИ

Школа	8
Правила понашања у школи	10
Од куће до школе	14
Моје насеље	17
У насељу поштујемо правила.....	19
Породица.....	22
Мој дом.....	25
Празници и обичаји.....	28
Наша осећања.....	31
Основне животне потребе	34
Сличности и разлике међу нама	36
Чувајмо своје здравље.....	38
Опасности у кући	42

ЧОВЕК СТВАРА

Материјали	46
Својства материјала.....	48
Човек ради и ствара	50

РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ

Сунчева светлост и топлота.....	54
Својства ваздуха	57

Вода у природи	59
Својства воде	62
Земљиште у нашем окружењу	65
Својства земљишта	67
Биљке и животиње.....	70
Биљке које човек гаји	74
Животиње које човек гаји	77
Делови тела биљака	80
Сличности и разлике међу биљкама	82
Делови тела животиња	85
Делови тела човека.....	87
Чула	90
Човек као део природе	93
У природи је све повезано.....	96
Непогоде, опасности.....	99

СНАЛАЖЕЊЕ У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ

Сналажење у простору	104
Сналажење у времену	107
Делови дана	109
Седмица.....	111

ВОДИЧ КРОЗ УЏБЕНИК

Драги прваци,

Кроз уџбеник вас воде Вук, Нина, Ана и Максим. Заједно са њима учићете о себи и другима, о материјалима и њиховим својствима, о природи око вас и како да се сналазите у простору и у времену. Додатне задатке пронаћи ћете у радној свесци у лекцији под ИСТИМ НАЗИВОМ.

Вук

Нина

Ана

Максим

Наслов лекције

Сличности и разлике међу биљкама

Управо разносиш семе маслачка по ливади. Из њега ће нићи нови маслаци.

Нисам знао да семе биљка може и овако да изгледа.

» Повежи семе са називом биљке.

кукуруз

грашак

сунцокрет

пасуљ

» Испричај како изгледају семена биљка на сликама.

» По чему се разликују? Има ли сличности међу њима?

Као што смо већ научили, свака биљка има делове тела, а то су: корен, стабло, лист, цвет, плод и семе. Биљке се разликују према изгледу својих делова.

82

Питања која ће ти помоћи да боље разумеш градиво из лекције.

» Шта мислиш, због чега кажемо да је сунце извор живота?
» Напиши испод сваке слике које годишње доба приказује.

» Испричај како се осећаш и како проводиш слободно време када је напољу сунчано и топло, а како када је хладно и тмурно.
» Како време ти волиш?
» Како се облачиш када је хладно и тмурно?

Тмуран дан је када облаци заклањају Сунце.

ВАЖНО!

- сунчева светлост
- сунчева топлина
- заштита од сунца

55

Овде ћеш пронаћи објашњење за **непознате речи**.

Свака лекција почиње **уводном илустрацијом**.

У насељу поштујемо правила

Погледај како се понашају наше комшије у насељу. Зеленом бојом заокружи правилно понашање, а црвеном неправилно.

Да бисмо се у насељима осећали пријатно и безбедно, потребно је да поштујемо **правила понашања**.

» Погледај слике на којима су приказана нека правила понашања у насељу. На крају уџбеника пронађи налепнице на којима су приказана деца која не поштују правила понашања. Залепи их на одговарајућа места. Уочи како се у насељу понашају они који не поштују правила понашања.

Трудимо се да не правимо buku, посебно у време када се људи одмарају.

19

Кључне речи ти показују шта је најважније у свакој лекцији.

У уџбенику се налазе и **задачи са налепницама**. Налепнице ћеш пронаћи на крају уџбеника.

У уџбенику ћеш пронаћи и задатке које ћеш радити **самостално, у пару** или **у групи**.

Хмм... баш ме занима која су својства земљишта...

Грутни рад

Изађите у шетњу у околини школе у пратњи учитеља.

Прва група треба да понесе са собом шаку земље из саксије.

Друга група треба да узме шаку земље са површине земљишта на којем се налази.

Трећа група нека уз помоћ учитеља ашовчићем ископа земљу у дубини једног ашовчића и узме шаку земље из тог дела земљишта.

Трећа група нека уз помоћ учитеља ашовчићем ископа земљу у дубини једног ашовчића и узме шаку земље из тог дела земљишта.

Потребан материјал за сваку групу:

- по шака земље из саксије и одговарајућих делова земљишта;
- папирна подлога;
- ашовчић.

Задаци за све групе:

1. Погледајте земљиште које сте извадили. Одговорите које је боје. Земљиште је _____ боје.
2. Протрљајте земљиште кроз прсте и проверите колико се оно мрви или дробн. То својство ћемо назвати: **растреситост**. Уколико се земљиште лако мрви или дробн, оно је растресито. Земљиште је: а) растресито; б) није растресито.
3. Погледајте своје руке, па процените да ли је земљиште влажно или суво. То зависи од тога да ли се земљиште залепило за руке или није. Ово својство ћемо назвати: **влажност**. Земљиште је: а) влажно; б) суво.

68

Задатак

Ко је твој омиљени рођак? _____
Због чега? _____

Задатак

У простору за цртање нацртај своје породично стабло. Замоли неког члана породице да ти помогне да заједно напишете имена чланова твоје шире породице. Уживај у прављењу свог породичног стабла.

» Нацртај како Нина изгледа када је тужна.

» Шта мислиш, због чега се Нина могла расужити?
» Шта би могао да кажеш Нини да јој помогнеш?
» Како се ти осећаш кад видиш да је неко тужан?

Постоји још много других осећања која можемо да препознамо и покажемо. Лепше и смиренније се осећамо када осећања поделимо са родитељима и особама у које имамо поверења. Веома је важно да имамо разумевања за осећања других. Својим понашањем можемо учинити да се други осећају пријатно или непријатно.

Уради у пару

У пару одглумите ситуацију када сте се осећали:

- а) срећно;
- б) љуто;
- в) тужно;
- г) уплашено.

ВАЖНО!

- осећања
- срећа
- љутова
- туга
- страх

33

Мој дом

Испричај ми куда треба да идем да бих дошао до Нининог дома. Црвеном линијом обележи путању.

Простор у ком људи живе назива се **дом**. Људи могу живети у стану или кући. У дому би требало да се осећамо сигурно и пријатно.

Овако изгледа део дома у којем живи Нинина породица. Линијама повежи просторије са њиховим називом.

- дечја соба
- дневна соба
- купатило
- ходник
- кухиња са трпезаријом

- » Наброј просторије у твом дому.
- » Испричај шта радиш у свакој од тих просторија.
- » У којој просторији се најпријатније осећаш? Зашто?
- » У којој просторији твоја породица проводи највише времена?
- » Који предмети се налазе у кухињи, а који у купатилу? На крају уџбеника пронађи налепнице и залепи их у одговарајућа поља.

КУХИЊА

КУПАТИЛО

Које кућне послове обављају чланови Нинине породице?

Да би дом у којем живимо био чист и уредан, чланови породице обављају **кућне послове**. У дому чланови породице помажу једни другима и договарају се о свему.

- » Које кућне послове ти обављаш у свом дому?
- » Због чега је важно да се о овим пословима договараш са члановима породице?
- » Сlike на којима су представљени послови које не смеш сам да обављаш прецртај црвеном бојом.

- » Зашто је важно да неке послове обављаш уз помоћ укућана?

Задатак

Замисли неки кућни посао. Покретима тела прикажи га својим друговима и другарицама из одељења. Они нека погађају који си посао приказао и нека кажу у којој просторији се можеш налазити када га обављаш.

ВАЖНО!

- дом
- кућни послови

Својства материјала

Материјали од којих су направљени предмети могу бити тврди или меки, провидни или непровидни и храпави или глатки. То су њихове особине, односно **својства**.

- » Хајде да се играмо! Замислимо да материјали могу да говоре. „На основу ових својстава, откриј који сам материјал, па моје име напиши на цртицама.“
- » Пронађи у учионици још неки предмет који је направљен од материјала са истим својствима.

Тврдо сам и непровидно. Од мене може бити направљен

Ја сам Д _____.

Ја сам **мека** и **најчешће провидна**. Од мене се може сашити

Ја сам Т _____ Н _____.

Тврдо сам и **провидно**. Глатко и лако ломљиво!

Ја сам ____ К ____.

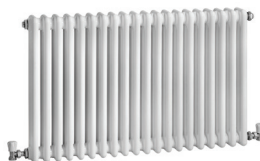
Ја сам **тврдо**, **непровидан** и **савитљив**. Од мене можеш направити

Ја сам ____ П ____.

Ја сам **тврдо** и **непровидан**. Од мене се прави

Ја сам ____ Л ____.

Ја сам **мек**, **непровидан** и лако се **обликујем**.

Ја сам ____ Е ____ И ____.

Ја сам **мека** и **непровидна** или **провидна**. Од мене се прави

Ја сам ____.

» Који предмети приказани сликом су храпави, а који глатки?

» Посматрај ове две рукавице. За шта се оне користе? Наведи од ког материјала су направљене и која су његова својства. Због чега кухињску рукавицу не можемо користити за прање судова, а гумену рукавицу за држање шерпе на шпорету?

Од својстава материјала зависи које предмете ћемо од њих направити.

Задатак

Од папира можемо направити много различитих предмета. Уз помоћ одраслих из твоје породице истражи на интернету видео-упутство за прављење пахуља од папира. Њима можете украсити прозоре вашег дома за новогодишње празнике. Које још својство папира си открио правећи пахуље?

ВАЖНО!

- својства материјала
- тврдо – меко
- провидно – непровидно
- храпаво – глатко

Животиње које човек гаји

- » Које кућне љубимце имају Ана и Нина?
- » Које још животиње би Ана волела да гаји?
- » Ког кућног љубимца имаш или би волео да имаш?
- » Објасни на који начин човек брине о својим кућним љубимцима.

Кућни љубимци су папагај, мачка, хрчак, рибице, пас... Они живе у човековом блиском окружењу. О њиховом здрављу, исхрани и младунцима брине се човек.

Све животиње које човек гаји називамо **домаће животиње**. Човек од домаћих животиња има различите користи.

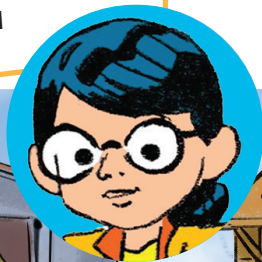
Посматрај слику па у поља запиши које животиње гаје моји бака и дека.

Кокошка, патка, ћурка и гуска спадају у групу домаћих животиња које називамо **живина**.

- » Које користи човек има од живине?
- » Чиме се храни живина?

Погледај које домаће животиње бака и дека гаје у овим просторијама. Називе животиња повежи са њиховим сликама.

коњ

бик

теле

овца

вепар

јагње

прасе

ждребе

кобила

крмача

ован

крава

Крава, кобила, овца, свиња спадају у групу домаћих животиња које називамо **стока**.

» Зашто човек гаји стоку?

» Чиме се хране крава и овца?

Групни рад

На часу ликовне културе од пластелина направите фигуре домаћих животиња. Прва група прави фигуре живине. Друга група прави фигуре стоке, а трећа фигуре кућних љубимаца. Од радова направите малу изложбу домаћих животиња.

ВАЖНО!

- домаће животиње
- живина
- стока
- кућни љубимци